

RF-4-24

45

LA VENDA DELS TERNS
DE SANT VALERI
I SANT VICENS
I LA MANCOMUNITAT

BARCELONA : 1922

Faint handwritten text, possibly a signature or date, located in the upper right corner of the page.

LA VENDA DELS TERNS DE SANT VALERI
I SANT VICENS I LA MANCOMUNITAT

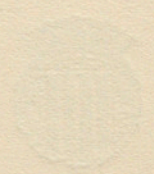
LA VENDA DELS TERNS
DE SANT VALERI
I SANT VICENS
I LA MANCOMUNITAT

BARCELONA : 1922

R. 721

LA VENDA DE LES TERRES
DE SANT VÍCTOR
DE SANT VICENÇ
DE LA MONTANIA

IMPRESA DE LA CASA DE CARITAT

PRIMERS ACORDS DEL CONSELL PERMANENT

El Conseller Sr. Sol assabentà el Consell de les incidències a què ha donat lloc el fet del Capítol Catedral de Lleyda, que ha venut a un particular els terns de Sant Valeri i Sant Vicens, procedent de l'antic Bisbat de Roda, obra de tallers musulmans, considerada pels experts de cabdal valor, i un tapís flamenc del segle xv, també d'extraordinària importància.

Atesos tots els antecedents d'aquest assumpte i els detalls circumstancials de la gestió de la venda, hagut esment que de legitimar-se aquesta venda s'infligiria un greuge al nostre patrimoni artístic, acordà el Consell cooperar a l'acció de la Junta de Museus de Barcelona, a favor de la qual l'Estat ha declinat el dret de tanteig i retracte, per a fer efectiu aquest dret; autoritzar la Presidència perquè en la forma que cregui més oportuna faci pública la protesta de la Mancomunitat, i encomanar a Secretaria l'estudi de l'aspecte legal de la qüestió, possible tramitació a seguir i ordre de la intervenció posterior que escaigui al Consell.

(Sessió del Consell Permanent del dia 26 de juliol de 1922.)

Present a la sessió el Regidor de la ciutat de Barcelona, Tresorer de la Junta de Museus, D. Josep Barbey, en absència excusada del President d'aquella

Junta, Sr. Llimona, escoltat l'informe verbal del senyor Secretari, referent als problemes legals que planteja la pretesa venda del tern de Sant Valeri, de la que extensament deliberà el Consell el dia abans, acord fou pres de reiterar el concurs de la Mancomunitat que sigui necessari a l'acció de la Junta de Museus; protestar davant el senyor Bisbe de Lleyda, de la conducta del seu Capítol Catedral; interessar del senyor Cardenal Arquebisbe de Tarragona i del Nunci de S. S. el correctiu canònic que correspongui, i assabentar a S. M. el Rei els fets de què es tracta, atemptatoris a la riquesa del nostre patrimoni artístic, recollint l'oferta que féu d'enaltir-lo sempre que li fos possible, amb motiu de la visita al nostre Museu d'Art.

(Sessió del Consell Permanent del dia 27 de juliol de 1922.)

Amb motiu de la pretesa venda dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens dels incidents a què ha donat lloc, acordà el Consell encomanar a l'Oficina d'Estudis Jurídics la redacció d'un document per a enlairar a qui en autoritat correspongui, amb objecte que s'impedeixi la venda i emigració d'obres d'art.

Així mateix, acordà el Consell encomanar al Servei de Conservació de Monuments que redacti, a la major brevetat possible, el catàleg d'obres d'art existents a la Diòcesi de Lleyda, que per llur valor exigeixin una acció de conservació; i un informe sobre els mitjans legals d'obtenir la protecció especial d'aquelles obres.

(Sessió del Consell Permanent del dia 9 d'agost de 1922.)

NOTA DEL CONSELL PERMANENT
A LA PREMSA

ELS TERNS DE SANT VALERI I SANT VICENS

PROCÉS DE LLUR VENDA

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, davant el cas deplorabilíssim de la venda i remesa a un particular, per part del Capítol Catedral de Lleyda, dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens i d'un tapís flamenc, malgrat l'oferta feta reiteradament per la Junta de Museus de Barcelona, de pagar una quantitat igual, acordà facilitar a la premsa un breu resum del succeït en aquest assumpte, a fi que l'opinió pugui jutjar amb coneixement de causa la conducta dels canonges lleidatans.

Ja en l'any 1918 la Junta de Museus va fer gestions per adquirir els terns aràbics existents a la Catedral de Lleyda, anomenats de Sant Valeri i de Sant Vicens, interessant en això el Bisbe de la Diòcesi i el Nunci de Sa Santedat. Immediatament començaren les negociacions amb el Capítol lleidatà per a tractar de les condicions de l'adquisició.

El desig de la Junta de Museus de posseir els terns responia a una alarma fundadíssima sobre llur conservació, tement que passés amb ells el que ha passat amb la capa de l'abat Biura de Sant Cugat del Vallès, la qual ha estat retallada en trossos, repartits pel

comerç d'antiguitats, colleccions i museus d'Europa, quedant una resta de la capa, vergonyosament mutilada, a l'actual Museu del Seminari de Barcelona. Es va poder comprovar, en efecte, en adquirir el Museu de Barcelona la collecció Pascó, que hi havia fragments del teixit riquíssim del tern de Sant Valeri; i posteriorment, en el comerç d'antiguitats, i en alguna collecció particular, aparegueren trossos del mateix teixit. Per fotografies obtingudes es va poder veure que la capa de Sant Valeri fou retallada en tot el seu vol uns trenta centímetres aproximadament.

El tern de Sant Valeri consta d'una capa pluvial de teixit hispano-aràbic, de seda i or, pertanyent al segle XIII, amb una sanefa de teixit egipci al dors, i dos paraments o «claves» a l'extrem, sota la part davantera, també de teixit d'or i seda, fet a punt de tapís, d'una esplendor incomparable; de dues dalmàtiques, amb un teixit de fons semblant al de la capa, de l'estola i els manípuls i una resta molt destruïda del que fou la casulla d'aquest tern, l'estat de la qual és un evident testimoni de l'abandó en que s'ha tingut la conservació de tan valuosíssims objectes d'art a la Catedral de Lleyda.

Els dos terns procedeixen de la vella església catedral de Roda, on es va refugiar la Seu episcopal lleidatana durant el període de la dominació sarraïna a Lleyda. És possible que els noms de Sant Valeri i de Sant Vicens que porten, respectivament, els terns, siguin deguts a haver-se utilitzat per a cobrir els sarcòfags guardadors de les relíquies dels dits sants. Així, els terns de Lleyda tenen, ultra la seva vàlua artística, una vàlua de devoció.

Mentre se seguien les gestions per a la compra

dels terns i d'un tapís flamenc que formava part d'una col·lecció de tapissos que posseeix el Capítol lleidatà en molt males condicions de conservació, el dit Capítol comunicà que havia rebut una proposta per part de D. Lluís Plandiura. Comprenent el que això significava, la Direcció del Museu de Barcelona activà les gestions per a impedir que prevalgués la nova proposta. Havent obtingut el Capítol Catedral de Lleyda els permisos de Roma per a vendre els terns i el tapís, comunicà, amb data 13 de juliol del corrent, a la Junta de Museus que procedia a la venda i que devia fer-se oferta dintre del termini de vuit dies, amb l'obligació d'efectuar al comptat el pagament del preu.

Malgrat les dificultats econòmiques en què es trobava la Junta, després de l'adquisició de «La Vicaria», va pendre l'acord d'oferir pels terns i el tapís fins a 200,000 ptes. I com anteriorment havia rebut repetits oferiments de col·laboració a l'obra del Museu per part de D. Lluís Plandiura, es proposà a aquest senyor que avencés la quantitat necessària, a la qual cosa contestà que no es trobava en condicions de poder-ho fer.

El dia 19 es va traslladar a Lleyda el Director del Museu, al qual el Capítol declarà que havia acordat fer la venda al més dient, sistema del qual protestà aquell per creure'l contrari a l'esperit de les lleis canòniques, i oferí la quantitat de 150,000 pesetes pels dos terns i el tapís. Contestaren els canonges que tenien oferta de 200,000 ptes., feta per un col·leccionista de Barcelona. En vista d'això, el director del Museu els va oferir la mateixa quantitat. Però al dia següent els canonges manifestaren que per acord del Capítol s'havia fet la venda a D. Lluís

Plandiura de Barcelona, negant-se a donar cap altra explicació.

Posteriorment, el Conseller de la Mancomunitat D. Romà Sol va rebre la notícia oficial que el Capítol havia remès ja al Sr. Plandiura els objectes d'art venuts. Davant la realització de la venda es va visitar el senyor Governador civil de Barcelona fent-li present que l'Estat havia concedit el dret de tanteig i retracte a la Junta, i demanant-li que requerís a D. Lluís Plandiura perquè fes remesa dels dits objectes i els posés a disposició de l'Autoritat governativa fins que la Junta faci ús del seu dret. A conseqüència del requeriment, els dits objectes quedaren dipositats al Museu Arqueològic de Barcelona.

Aquesta és l'actual situació de l'assumpte, el procés del qual segueix activament amb la fonamentada esperança d'evitar una nova vergonya artística per al nostre país.

COMUNICACIÓ DE LA JUNTA DE MUSEUS
DE BARCELONA A LA MANCOMUNITAT

Honorable Sr. President:

La Junta de Museus, en sessió del dia 4 del corrent mes, acordà dirigir-se al Consell de la Mancomunitat de Catalunya de la vostra honorable Presidència, sollicitant el seu ajut indispensable per a l'adquisició, amb destinació als nostres Museus d'Art i Arqueologia, dels terns de Sant Valeri i de Sant Vicens, i el fragment de tapís de la Catedral de Lleyda, venuts per aquell Capítol a un particular, després d'haver fet reiterades ofertes de concedir la preferència al Museu.

Conegudes de la V. H. S. són les incidències a què ha donat lloc aquesta venda, i la Junta, en aquesta ocasió, es complau en manifestar el seu agraïment per la defensa brillantíssima que ha fet dels drets de la mateixa.

Sortosament, la Junta de Museus ha rebut de l'Estat, per R. O. del 20 de juliol proppassat, el traspàs dels drets de tanteig i retracte que concedeix la Llei civil, a base dels quals pot aconseguir-se que els objectes de referència passin a enriquir les nostres colleccions tèxtils, a part que seria lamentable veure possiblement perdudes per a la terra nostra aquestes joies que uneixen a una valor artística inestimable, un caràcter de cosa veneranda que les hi fa doblement.

La collecció de teixits del Museu de Barcelona, que avui ocupa el tercer o quart lloc, en categoria, entre les d'Europa, ascendiria, per la possessió d'aquests objectes, gairebé al segon. La Junta de Museus, que va tenir ben present aquest punt de vista en gestionar la seva adquisició, motivada per a evitar les mutilacions que provadament han estat fetes en aquests induments litúrgics, ha fet de la possessió dels mateixos una qüestió d'honor, car la importància de la nostra collecció tèxtil a Europa ens posa en la responsabilitat d'assegurar d'una manera definitiva per al país la conservació d'aquestes obres cabdals del nostre patrimoni artístic.

La intensa actuació de la Junta en aquests darrers temps, secundada de manera que mai agraiem prou per la Mancomunitat de Catalunya i per l'Ajuntament de Barcelona; l'esforç econòmic extraordinari que el Municipi ha fet, salvant de desaparició segura les pintures murals romàniques i adquirint amb «La Vicaria» de Fortuny l'obra cabdal de la producció artística moderna del nostre poble, ha situat a la nostra institució en una posició econòmica ben poc aposta per a fer cara a l'exigència que planteja la nostra voluntat decidida de fer ús del dret de retracte que ens ha estat concedit.

Exhaurides les consignacions dels Pressupostos ordinari i extraordinari de l'Excm. Ajuntament, resta únicament a percebre, per les distintes atencions a què subvé la institució de la V. H. P. en el seu Pressupost la quantitat de 101,000 ptes. del present exercici, que no basten, ni de molt, a la quantitat en què han estat venuts els teixits de Lleyda. Aquesta quantitat, segons consta per declaració del comprador, en l'acte de requeriment

d'entrega que li féu el Governador civil de la província el dia 26 del passat mes de juliol, és la de 200,000 ptes., que serà indispensable dipositar en el Jutjat el divendres vinent, dia 18, abans de migdia, per a fer ús del dret de retracte concedit.

Aquesta Junta, doncs, acut a la V. H. P. demanant-li que, en atenció a les circumstàncies indicades i al mèrit dels exemplars, vulgui concedir-li el pagament immediat de les 101,000 ptes., de les partides del Pressupost ordinari, i l'avenç de la quantitat de 99,000 ptes. més, que resten fins a completar la suma necessària.

Acollint-se a la prestigiosa autoritat de la V. H. P. i reiterant la nostra voluntat i l'honor que fem d'estar al servei de la mateixa, per a acomplir l'obra dels nostres Museus nacionals, esperem que aquesta mercè ens serà concedida.

Déu vos guardi molts anys.

Barcelona, 16 d'agost de 1922. — *El President*, JOSEP LLIMONA. — *P. A. de la J.*, *El Director dels Museus*, *Secretari de la Junta*, JOAQUIM FOLCH I TORRES.

ACORD DEL CONSELL PERMANENT, DEL
QUAL SE'N DÓNA COMPTE A L'ASSEMBLEA
PER AL SEU CONEIXEMENT I RATIFICACIÓ
EN SON CAS

J. M. GARCIA
C. GARCIA
C. GARCIA
C. GARCIA

Atesos els acords del Consell Permanent de dates 26 i 27 de juliol darrer, en els que es disposà cooperar a l'acció de la Junta de Museus de Barcelona a favor de la qual l'Estat ha declinat el dret de tanteig i retracte per a fer efectiva la venda a favor de la dita Junta dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens i un tapís flamenc del segle xv que el Capítol Catedral de Lleyda havia venut a un particular.

Atès que la Junta de Museus en ofici data d'avui, després d'exposar distintes consideracions relatives a la conveniència de la consecució del fi esmentat de fer efectiu el retracte alludit, exposa que estima imprescindible que se li faciliti a títol d'avenç la quantitat de 99,000 ptes. per a completar la suma de 200,000 que el divendres vinent, dia 18 de l'actual, abans de les dotze del migdia, ha d'ésser dipositada en poder del Jutjat.

Atesa l'alta conveniència que la petició de la Junta de Museus sigui satisfeta, ja que tractant-se senzillament d'un avenç la Mancomunitat no en restarà perjudici i, en canvi, amb la seva acció s'obtindrà que el patrimoni artístic de Catalunya, que tan acuradament va recollint i colleccionant la Junta de Museus de Barcelona, sigui enriquit amb unes joies artístiques de valor incalculable, i que al propi temps la Mancomunitat amb la seva conducta donarà alt exemple de ciutadania.

Atès que donada la naturalesa d'aquest afer, àdhuc prenent el Consell Permanent la iniciativa de la resolució, entén que cal donar-ne compte a l'Assemblea en la pròxima sessió per al seu coneixement i ratificació en son cas.

Acordà:

1.^r Sens perjudici de donar-ne compte a l'Assemblea en la primera reunió que celebri, per al seu coneixement i ratificació en son cas, entregui's a la Junta de Museus de Barcelona, perquè pugui completar la quantitat de 200,000 ptes. necessàries per a constituir el dipòsit per a utilitzar el dret de retracte per a l'adquisició del tern de Sant Valeri i d'un tapís flamenc del segle xv que el Capítol Catedral de Lleyda ha venut a un particular, la quantitat de 99,000 ptes. amb caràcter d'avançament, reintegrable dintre del present exercici econòmic o en el termini major que el Consell Permanent de la Mancomunitat li concedeixi.

2.ⁿ Practiquin-se, per Intervenció de la Mancomunitat, les operacions necessàries per al compliment de l'anterior acord.

(Sessió del Consell Permanent del dia 16 d'agost de 1922.)

DICTÀMENS DE LES COMISSIONS
DE CULTURA I HISENDA I ACORD
QUE RECAIGUÉ

Reunida en el dia d'avui, en el Palau de la Generalitat, la Comissió de Cultura, sota la presidència del Diputat Sr. D. Ramon d'Abadal, amb assistència dels senyors Diputats D. Josep M.ª Marquès, D. J. Pérez de Rozas i D. Albert de Quintana, i actuant de Secretari el que subscriu, ha estudiat l'expedient relatiu a la venda dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens, únic sotmès al seu examen, acordant, per unanimitat, proposar a l'Assemblea l'adopció dels següents

A c o r d s

1.^r Haver hagut esment, amb satisfacció, de les gestions realitzades pel Consell Permanent amb ocasió de la venda dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens, en defensa del patrimoni artístic de Catalunya.

2.ⁿ Aprovar l'avançament de 99,000 ptes. fet a la Junta de Museus per a ajudar-la a utilitzar el dret de retracte per l'adquisició del tern de Sant Valeri i d'un tapís flamenc del segle xv, que el Capítol Catedral de Lleyda ha venut a un particular, sense perjudici que la Comissió d'Hisenda dictamini sobre la forma com la Mancomunitat de Catalunya hagi de reintegrar-se la dita quantitat.

Palau de la Generalitat, 29 d'agost de 1922.—
El President de la Comissió, R. D'ABADAL. — El Secretari, R. CAMPALANS.

Vista la proposta d'acord que la Comissió de Cultura sotmet a l'aprovació de l'Assemblea, relativa a la venda dels terns de Sant Valeri i Sant Vicens;

Atès que en la dita proposta es demana que la Comissió d'Hisenda dictamini sobre la forma com la Mancomunitat de Catalunya s'hagi de reintegrar la quantitat de 99,000 ptes. avançades a la Junta de Museus per a ajudar-la a utilitzar el dret de retracte per l'adquisició d'aquelles joies artístiques;

Atès que acordat pel Consell que el reintegrament es faci dintre el present exercici econòmic, o en el termini major que el dit Consell pugui concedir a la Junta, i essent natural subordinar el dit reintegrament a les possibilitats econòmiques de la mateixa Junta, s'estima convenient no cohibir l'acció del Consell, confiant en què la seva actuació produirà que el reintegrament es faci dintre el més breu termini possible;

La Comissió d'Hisenda té l'honor de proposar a l'Assemblea que autoritzi el Consell per a reintegrar-se d'aquella quantitat en la forma que li suggereixi el seu bon zel, confiant en què el reintegrament s'obtindrà dintre el més breu termini possible.

(Sessió de la Comissió d'Hisenda de 31 d'agost de 1922.)

ACORD DE L'ASSEMBLEA

L'acord de l'Assemblea, en sessió de 1.^r de setembre, fou d'absoluta conformitat als dictàmens transcrits.

RF-4-24

45

LA VENDA DELS TERNS
DE SANT VALERI
I SANT VICENS
I LA MANCOMUNITAT

BARCELONA : 1922